

MILITARY AFFAIRS AND NATIONAL SECURITY

 DOI 10.51582/interconf.19-20.01.2024.071

Аналіз застосування тактики малих мобільних груп у ході російсько- української війни

Зміївський Геннадій Анатолійович¹,

Пугач Вячеслав Вікторович²,

Горбунов Василь Іванович³

¹ старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу;
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого; Україна

² викладач кафедри загальновійськових дисциплін;
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого; Україна

³ старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу;
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого; Україна

Анотація.

Проводиться аналіз та узагальнення застосування тактики малих мобільних груп по етапах відсічі широкомасштабного вторгнення збройних сил російської федерації в Україну. Обґрунтовується обрання форм їх використання в залежності від тактичної обстановки, яка склалася. Розкривається порядок дій малих мобільних груп. Наводяться результати реалізації цієї тактики. На основі проведеного аналізу виділяються тенденції застосування тактики малих мобільних груп, які можуть стати основою для подальшого розвитку тактичних прийомів і способів дій.

Ключові слова:

тактика
малі мобільні групи
засідка
наскок
проникнення
штурмові групи

MILITARY AFFAIRS AND NATIONAL SECURITY

Досвід російсько-української війни показує, що в умовах сучасного загальновійськового бою доводить свою високу ефективність у виконанні завдань щодо знищення противника *тактика застосування малих мобільних груп*.

Метою роботи є проведення аналізу й узагальнення досвіду застосування цієї тактики для виділення тенденцій, які можуть стати основою для подальшого розвитку тактичних прийомів і способів дій.

Тактика малих мобільних груп залежить від багатьох факторів обстановки, в першу чергу від характеру дій. Тому, аналіз її застосування доцільно проводити по етапах російсько-української війни.

У межах першого етапу відсічі широкомасштабного вторгнення збройних сил російської федерації в Україну (Перша стратегічна оборонна операція (24 лютого – квітень 2022 року)) можна виділити такі тенденції застосування тактики малих мобільних груп.

У зв'язку з великою перевагою противника в силах і засобах, неможливістю створити суцільну лінію оборони, необхідністю для наших військових частин (підрозділів) обороняти смуги (райони), які по фронту значно перевищують тактичні нормативи, Сили оборони України перейшли до ведення мобільної оборони, а основними формами застосування малих мобільних груп стали дії із засідок, дії мобільних вогневих груп і наскоки. Не останню роль у обранні таких форм дій відіграло спрямування зусиль на перехоплення наступу (просування) противника, який висувався із глибини, великими колонами (батальйонних тактичних груп).

Засідки влаштувалися, як правило, на невеликих важкопрохідних шляхах, у полях, на які розсіювалися колони техніки противника в результаті вогню нашої артилерії. Техніка, яка залишалася на шосе, ставала легкою мішенню для українських сил або підривалася на мінах [1, 2].

Тактика дій *мобільних вогневих груп* [3] була подібною до тактики дій вогневих засідок. Зазвичай, мобільна вогнева група складалася з вогневої підгрупи, яка призначалася для безпосереднього ураження бронеоб'єктів і живої сили противника, та підгрупи спостереження (окремих спостерігачів), на яку покладалось виявлення цілей у визначеному районі та спостереження за результатами стрільби

MILITARY AFFAIRS AND NATIONAL SECURITY

вогневої підгрупи.

Бойові "трійки" вогневої підгрупи, що мали на озброєнні стрілецьку зброю, 2-3 протитанкові засоби (гранатомети (РПГ-7, РПГ-18, РПГ-22) та ПТРК (РК-2С "Стугна-П", "Корсар", 9М111 "Фагот") тощо), пересувалися на автомобілях підвищеної прохідності. Ефективність дій підгрупи спостереження суттєво підвищувалась завдяки використанню розвідувальних безпілотних апаратів ближньої дії. Для боротьби із засобами повітряного нападу противника особовий склад мобільної вогневої групи зазвичай озброювався переносними зенітними ракетними комплексами ("Ігла", "Stinger", "Starstreak"). Зв'язок забезпечувався малогабаритними переносними ультракороткохвильовими радіостанціями.

Маневрені бойові дії мобільних вогневих груп поєднували різні форми маневру (охоплення, обхід, скокування, відхід, маневр вогнем) для вирішення тактичних (оперативних) завдань в бою військових частин і підрозділів (операції), а також між боями (операціями).

Метою таких дій було порушення початкового замислу противника, випередження противника в розгортанні, вогневому ураженні, захопленні (перехопленні) та утриманні ініціативи, введенні противника в оману, виграванні часу для висунання резервів з глибини, своєчасному нарощуванні зусиль на ключових напрямках і ділянках, завданні збитків противнику та створенні умов для розвитку успіху.

Для здійснення *наскоків* створювалися невеликі мобільні групи в складі 2-3 танків разом із протитанковими засобами, зокрема протитанкові керовані ракетні комплекси «Джавелін» та NLAW. Сутність наскоку полягає у виході мобільної групи на вказаний вогневий рубіж, знищенні декількох одиниць техніки противника, виході після цього на інший напрямок для проведення аналогічних дій. Раптовість і короткочасність дій мобільної групи вимушували противника розсіятися, не давали йому можливість зорієнтуватися, визначити місце нанесення наступного удару й ефективно реагувати [4].

Отже, застосування засідок, мобільних вогневих груп і тактики нальотів було обумовлено характером дій – мобільна оборона, а також іншими конкретними факторами обстановки, яка склалася на той період.

Для наступного етапу бойових дій (Друга стратегічна оборонна операція (травень – серпень 2022 року)) використання

MILITARY AFFAIRS AND NATIONAL SECURITY

тактики малих мобільних груп є менш характерним у зв'язку з веденням Силами оборони України позиційної оборони.

Широке застосування вона знайшла на етапах стратегічної наступальної операції Сил оборони України (вересень – грудень 2022 року) та українського контрнаступу (з червня 2023 року).

Так, у ході Харківської наступальної операції (6 вересня – грудень 2022 року), яка проводилася в рамках Стратегічної оборонної операції Сил оборони України, показало високу результативність застосування мобільних рейдових груп з метою здійснення проникнення (інфільтрації) [5].

Операція розпочалася 6 вересня 2022 року. Атакувавши позиції противника малими підрозділами на широкому фронті, Сили оборони України не викликали занепокоєння російського командування, яке протягом перших годин наступу не сприймало повідомлення з лінії зіткнення як інформацію про масштабну наступальну операцію. Застосовуючи таку форму наступального маневру як *проникнення (інфільтрація)*, проникаючи невеликими високомобільними групами через прогалини в позиціях противника, дезорганізуючи тил ворога й даючи точні цілевказання для власної артилерії, підрозділи Збройних Сил України впродовж першої доби наступу прорвали російську оборону в районі населеного пункту Балаклія, заволодівши трьома ротними опорними пунктами противника.

При цьому, варто підкреслити, що успішне проникнення (інфільтрація) стало можливим завдяки слабо підготовленій обороні, відсутності суцільної лінії фронту противника, його послабленню у зв'язку з частковою передислокацією сил і засобів на інші напрямки.

Досягнення прориву при значній перевазі противника в силах і засобах забезпечувалося ефектом несподіванки.

За даними Генштабу, за рахунок швидкого прориву фронту вдалося мінімізувати втрати українських військових. Співвідношення втрат – 1:9 або 1:10 на нашу користь.

Після прориву лінії оборони в районі Балаклії, здійсненого механізованими бригадами, у пролом, що утворився, були кинуті не танкові частини, як це робилося за часів Другої світової війни і як, вочевидь, очікували росіяни, а мобільні підрозділи Десантно-штурмових військ на легкій і швидкісній техніці на зразок HMMWV (мобільні рейдові групи). Далі наступ розвивався в двох напрямках – на Куп'янськ та Ізюм.

MILITARY AFFAIRS AND NATIONAL SECURITY

Сили оборони швидко розвіялися тилами ворога, почали перерізати комунікації, знищувати пункти управління, спалювати артилерійські батареї та заважати противнику підтягувати резерви. Зустрічаючи опір, вони не вступали в бій, а обходили опорні пункти противника та продовжували стрімко просуватися вглиб тимчасово захопленої території. Проти таких груп артилерія противника була практично безсила.

Побудова бойового порядку тактичних груп, виконуючих маневр, при якому попереду рухаються невеликі мобільні групи на легкій швидкісній техніці, забезпечувала прихованість і максимальну швидкість просування, враховувала вимоги доктринальних документів збройних сил держав-членів НАТО.

Використовуючи ефект несподіванки, Сили оборони України тільки до кінця доби 7 вересня 2022 року просунулись більш як на 20 км у глибину зайнятих противником територій на Ізюмському й Куп'янському напрямках, звільнивши за перші два дні наступу приблизно 400 кв. км території.

Аналіз і узагальнення досвіду контрнаступальних дій, які розпочалися у червні 2023 року, показує, що в умовах підготовленої, стійкої оборони противника, постійного нарощування ним людського ресурсу, зміни тактики ведення бойових дій та підготовки до довготривалої війни на виснаження, відсутності прикриття дій наших військових частин (підрозділів) з повітря для захоплення позицій ворога застосування класичної тактики наступу є недоцільним. У таких умовах особливого значення набуває і доводить свою високу ефективність тактика використання малих штурмових груп, при якій броньована техніка практично не застосовується [6].

Для ведення штурмових дій призначається 7–10 чоловік, що розподіляються на дві штурмові групи. Після проведення дорозвідки шляхів висування та артилерійської атаки (щільного обстрілу артилерією та мінометами) штурмові групи швидко та впевнено заходять на позиції противника з флангів. Рішення на атаку противника саме з флангів зумовлюється тим, що підступи до опорних пунктів противника, як правило, щільно заміновані.

Підійшовши на близьку відстань військовослужбовці закидають окопи противника гранатами, що не дає можливість ворогу реалізувати свою чисельну перевагу.

Координація дій забезпечується за допомогою квадрокоптера, а безперервне управління та зв'язок по

MILITARY AFFAIRS AND NATIONAL SECURITY

радіостанції.

При цьому для наближення до противника в залежності від обстановки, як правило, застосовуються такі способи ведення штурмових дій як «Раптовий напад» («Фронтальна атака через коридор, який не прострілюється, без застосування бронетехніки») або ж «каскадне просування».

Штурмові дії із застосуванням малих груп піхоти все частіше стають ефективним засобом для знищення (захоплення) позицій там, де у противника є проблеми в організації оборони, управлінні, розвідці, зв'язку. Вирішальну роль для успіх під час штурму відіграє раптовість дій.

На тактику застосування малих штурмових груп військові частини (підрозділи) Сил оборони України спираються і при діях на тих напрямках, де перед передній краєм оборони противника встановлені глибокі та щільні мінно-вибухові загородження. Бойовий порядок штурмової групи у такому випадку повинен включати декілька підгруп захоплення, підгрупу управління і вогневої підтримки, підгрупу розгородження, підгрупу прикриття і закріплення [7].

Таким чином, за результатами, проведеного аналізу й узагальнення досвіду застосування тактики малих мобільних груп, можна зробити наступні висновки:

1. У межах Першої стратегічної оборонної операції (24 лютого – квітень 2022 року) при веденні мобільної оборони основними формами застосування малих мобільних груп стали дії із засідок, дії мобільних вогневих груп і наскоки.

2. Для Другої стратегічної оборонної операції (травень – серпень 2022 року) використання тактики малих мобільних груп є менш характерним у зв'язку з веденням Силами оборони України позиційної оборони.

3. У ході Харківської наступальної операції (6 вересня – грудень 2022 року), яка проводилася в рамках Стратегічної оборонної операції Сил оборони України показало високу результативність застосування мобільний рейдових груп.

4. Під час контрнаступальних дій, які розпочалися в червні 2023 року, доводить свою високу ефективність при захопленні позицій противника тактика використання малих штурмових груп.

5. Обрання форм застосування малих мобільних залежить від конкретних факторів обстановки, у першу чергу від характеру дій.

MILITARY AFFAIRS AND NATIONAL SECURITY

References:

- [1] Оборона та визволення Чернігівщини (лютий – квітень 2022 року). *АрміяINFORM* : інформаційне агентство Міністерства оборони України. URL: https://armyinform.com.ua/wp-content/uploads/2023/03/oborona_ta_vyzvolennya_chernigivshhynu-1.pdf (дата звернення: 03.01.2024).
- [2] Оборона і визволення Сумщини (лютий – квітень 2022 року). *АрміяINFORM* : інформаційне агентство Міністерства оборони України. URL: <https://armyinform.com.ua/wp-content/uploads/2023/03/book3.pdf> (дата звернення: 03.01.2024).
- [3] Застосування мобільних вогневих груп в оборонному бою військових частин і підрозділів : навч. посіб. / В.В. Швалючинський та ін. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2022. 112 с.
- [4] На Київщині ми використовували тактику «наскоку», на Харківщині війна більш класична – командир Князівських воїнів. *АрміяINFORM* URL: <https://armyinform.com.ua/2022/10/03/na-kyvivshhyni-mu-vykorystovuvaly-taktyku-naskoku-na-harkivshhyni-vijna-bilsh-klasychna-komandyr-knyazivskyh-voyniv/> (дата звернення: 03.01.2024).
- [5] Зміївський Г.А., Пугач В.В., Чепурний В.П. Застосування сучасних форм наступального маневру на прикладі досвіду харківської наступальної операції. *Scientific Collection «InterConf+»*, 32(151): with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Current Issues and Prospects for The Development of Scientific Research» (April 19–20, 2023; Orléans, France) by the SPC «InterConf». Epi, 2023. P. 761–766.
- [6] Тактика малих груп: експерти розповіли про способи звільнення територій під час наступу ЗСУ. *Рубрика*. URL: <https://rubryka.com/2023/09/02/taktyka-malyh-grup-eksperty-rozprovily-pro-sposoby-zvilnennya-terytorij-pid-chas-nastupu-zsu/> (дата звернення: 03.01.2024).
- [7] Керівництво «Дії в урбанізованій місцевості» (за досвідом проведення ООС (раніше АТО)) : військова керівна деталізована публікація командирам підрозділів (військовослужбовцям) з порядку дій в урбанізованій місцевості. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України спільно з Головним управлінням підготовки Збройних Сил України, 2019. 248 с.